

w stopniu	G1	5	15	38
złośliwości	G2	8	23	22
histologicznej	G3	5	5	8

Schematy leczenia Rad 226 Cez 137 Iryd 192

brachyterapii 2 korki z 15 mg Ra aplikator w kształcie walca			
dawka	50 mg	50Gy	18 Gy
ilość serii	1	3 x 6 Gy	
czas leczenia 100godz ok 48 godz ok 10 min			
Teleterapia			
czas	3-4 tygodnie po brachyterapii		w trakcie
brachyterapii dawka	40 Gy	40 Gy	40-50 Gy
dawka frakcyjna	2Gy	2Gy	2Gy

<i>Czas obserwacji</i>			
Rad 226	Cez 137	Iryd 192	
5 lat	5 lat	2 lata	
		24-36 m-cy	

Wyniki i ich omówienie

Przeżycia 5-let Rad 226 57 z 71 (80,3%)
Cez 137 82 z 92 (89,0%)

U chorych leczonych Irydem 192 oceniono przeżycia 2-letnie ze względu na krótszy okres obserwacji. Stwierdzono, że z powodu choroby nowotworowej zmarły dwie chore, u jednej obserwuje się czynny proces nowotworowy, 74 z 77 (96,0%).

Odczyny popromienne Rad 226
Cez 137 Iryd 192 wg skali

<i>EORTC/TOG</i>	<i>st I</i>	<i>II</i>	
wczesne			
pęcherz moczowy	10 - 14%;	15 - 16%;	9 - 13%
odbytnica	2	0	29-41%

późne
 pęcherz moczowy 5 - 7%; 7 - 8%; 7 - 10%;
 odbytnica 12 - 17%; 7 - 8%; 18-25%
 Nie stwierdzono powikłań w stopniu III i IV zarówno wczesnych jak i późnych.

Wnioski

1. Wyniki leczenia wszystkimi trzema metodami są porównywalne
2. Nie stwierdzono istotnych różnic pod względem ilości i ciężkości powikłań popromiennych pomiędzy metodami z zastosowaniem Radu 226 oraz Cezu 137, większa ilość odczynów ze strony odbytnicy przy stosowaniu Irydu 192 może wiązać się z większą mocą dawki, jak i równoczesnym przeprowadzeniem obu części terapii.
3. Wyższość przedstawianych metod after-loading polega na krótszym czasie leczenia (unieruchomienia), szczególnie w przypadku metody HDR oraz niewielkim stopniu narażenia personelu.

29P

"Oczekiwania i potrzeby pacjentek z nowotworem narządu rodowego w trakcie leczenia onkologicznego."

J. Łuczak-Wawrzyniak, M. Kuczyński, A. Roszak
 Oddział Radioterapii Ginekologicznej WCO w Poznaniu

Badaniem objęto 44 chore z rozpoznaniem nowotworu narządu rodowego leczone w WCO na Oddziale Radioterapii Ginekologicznej.

Celem pracy była analiza treści udzielonych odpowiedzi na pytania:

czego oczekuje Pani od lekarza, pielęgniarki, psychologa oraz od kogo aktualnie otrzymuje Pani najwięcej wsparcia.

Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że pacjentki posiadają różne oczekiwania w stosunku do osób, które profesjonalnie zajmują się nimi w trakcie leczenia. Współpraca lekarza, pielęgniarki i psychologa pozwala zaspokoić większość potrzeb chorych. Dla dobrego funkcjonowania leczonych kobiet ważne jest również wsparcie, które otrzymują w trakcie długotrwałej terapii. Pacjentki z wykształceniem podstawowym i zawodowym najwięcej wsparcia oczekują od lekarza, pielęgniarek, rodziny, współpacjentek, natomiast posiadające wykształcenie średnie doznają najwięcej wsparcia od rodziny, lekarza, współpacjentek i pielęgniarek.

Po przeprowadzeniu analizy uzyskanych wyników stwierdza się, że współpraca osób profesjonalnie zajmujących się chorymi, jak również opieka rodziny są ważnym elementem prowadzonej terapii. Spełnienie podstawowych oczekiwań pacjentek i danie im odpowiedniego wsparcia w zależności od potrzeb pozwala bezpiecznie przetrwać długotrwałą terapię.

30P

"Nowa fizyczna metoda wczesnego diagnozowania i monitorowania leczenia chorych z rozpoznaniem nowotworu."

M. Surma, J. Bucko, G. Mróz-Bąk, M. Ciszek
 WCO w Poznaniu

Pole magnetyczne o indukcji $B > 10$ tesli znajduje zastosowanie w analizie indukowanej dwójłomności kołowej surowicy krwi. Analiza oddziaływania silnego pola magnetycznego i elektromagnetycznego pola wiązki świetlnej z surowicą krwi wykazała, że w silnym polu magnetycznym ujawnia się wyraźnie ilościowa różnica magneto-optycznych efektów obserwowanych dla surowic dawców krwi chorych z nowotworami. Dokonano analizy 110 surowic krwi. Pomiary wykonano w silnym impulsowym ($B \approx 30$ tesli). Próbkę surowicy 23 dawców krwi zostały poddane badaniom mającym na celu określenie naturalnej aktywności optycznej. Surowice te stanowiły punkt odniesienia do analiz surowic chorych onkologicznych. Analizowano surowice chorych z rozpoznaniem raka prostaty, jelita grubego, raka jajnika, w którym w trakcie leczenia oznacza się poziom markerów nowotworowych. Druga grupa chorych to pacjenci z mierzalnymi guzami gruczołu piersiowego, mięsaka, czerniaka, szpiczaka. Dokonano pomiarów magneto-optycznych współczynników a , b , c oraz naturalnej aktywności optycznej α_0 surowic.

Wykazano wyraźną współzależność między stanem chorego, a wartością współczynnika b oraz jego korelacją ze wzrostem poziomu markerów

nowotworowych lub wielkością ognisk przerzutowych. Prowadzone po raz pierwszy badania magnatyczno-optycznej dwójłomności kołowej surowicy są szybką metodą analityczną. Mogą w przyszłości mieć zastosowanie w diagnostyce i monitorowaniu leczenia nowotworów.

31P

"Rozkłady dawek fizycznych i biologicznych w radioterapii raka szyjki macicy."

G. Kosicka, A. Roszak, J. Malicki.

Wielkopolskie Centrum Onkologii, 61-866 Poznań, Garbary 15.

Cel pracy:

Celem pracy była ocena przydatności klinicznej dwóch metod sumowania dawek promieniowania jonizującego u pacjentek z rakiem szyjki macicy leczonych skojarzoną techniką teleterapii i brachyterapii.

Materiał i metodyka:

Przeanalizowano rozkłady dawek u 15 pacjentek leczonych powodu raka szyjki macicy w II i III stopniu zaawansowania klinicznego. Pierwszym etapem leczenia była teleterapia. Pacjentki napromieniane były wiązkami zewnętrznymi 5 razy w tygodniu dawką dzienną 2 Gy do dawki całkowitej 40-44 Gy. Następnie chore otrzymały 2 frakcje brachyterapii. Dawki w guzie nowotworowym (50÷60 Gy) i w tkankach zdrowych określono przy pomocy systemu planowania leczenia Target 2 plus. Wykorzystując model liniowo-kwadratowy porównano dawki pochłonięte z odpowiadającymi im dawkami biologicznie równoważnymi. Porównanie przeprowadzono dla różnych wartości współczynników α/β .

Wyniki: Całkowita dawka pochłonięta przez guz nowotworowy po pełnej radioterapii wynosiła 90-100 Gy. Odpowiadająca jej dawka biologiczna dla α/β 14 Gy wahała się w granicach od 109 do 121 Gy. Dawki fizyczne i biologiczne w guzie przyjęto jako 100 %. Obliczono dawki w pęcherzu moczowym i odbytnicy. Maksymalna dawka pochłonięta w pęcherzu moczowym wynosiła 75 Gy, co stanowiło 75 % dawki fizycznej w guzie. Odpowiadająca jej dawka biologiczna dla współczynników α/β 5÷10 Gy wynosiła 104÷89 Gy, co stanowiło 86÷74 % dawki biologicznej w guzie. Dla maksymalnej dawki pochłoniętej w odbytnicy 72 Gy, stanowiącej 72 % dawki fizycznej w guzie, równoważna dawka biologiczna wynosiła 116 Gy dla α/β 3 Gy i 90 Gy dla α/β 7 Gy. Stanowiło to 96 ÷ 74 % dawki biologicznej w guzie.

Wnioski: Oznacza to, że biologiczna odpowiedź tkanek na napromienianie jest większa od zakładanej dawki fizycznej. Procentowe różnice dawek biologicznej i fizycznej w pęcherzu wahają się w granicach (1 ÷ 11) %, natomiast w odbytnicy (2 ÷ 24) %. Jak wynika z literatury, wartości współczynników α/β nie są jednoznacznie określone, stąd trudno określić prawdziwą wartość dawki biologicznej w tkankach zdrowych. Jednakże duża różnica dawek w odbytnicy sugeruje, że wyższa niż spodziewana dawka może być przyczyną występowania częstszych późnych odczynów popromiennych w odbytnicy, aniżeli w pęcherzu moczowym.

32P

Wpływ kompensatorów i osłon na rozkład dawki w ciele podczas napromieniowania całego ciała.

Julian Malicki

Wielkopolskie Centrum Onkologii, ul. Garbary 15, 61-866 Poznań

Napromienianie całego ciała (TBI) było stosowane u 21 chorych (dzieci) przed przeszczepianiem szpiku kostnego. Celem napromieniania było zniszczenie komórek nowotworowych rozsianych w całym ciele, wywołanie immunoupresji i wytworzenie miejsca pod nowoprzeszczepiony szpik. Głównym problemem TBI było uzyskanie równomiernego rozkładu dawki w ciele przy jednoczesnym obniżeniu dawki w płucach.

Cel:

Celem pracy była poprawa jednorodności dawki wewnątrz ciała poprzez wprowadzenie w obszar wiązki filtru promieniowania i indywidualnych kompensatorów.

Metoda:

Napromienianie przeprowadzono przy użyciu pól bocznych z odległości 275 cm i przednio-tylnych (AP/PA) z odległości 183 cm. Dawka łączna 12.6 Gy była podawana w 8 frakcjach w ciągu 4 kolejnych dni. 8.2 Gy podano z pól bocznych (moc dawki 6.7 cGy/min), a 4.4 Gy z pól AP/PA (moc dawki 17.7 cGy/min).

Podczas pól bocznych niejednorodności w rozkładzie dawki były wynikiem różnic w odległości od źródła do poszczególnych części ciała (np. do głowy, bioder), zaburzenia promieniowania przez układ kolimacyjny, różnic w grubości ciała (biodra 27 cm, głowa 17 cm) i różnic w gęstości tkanek (płuca).

Zastosowano filtr promieniowania o schodkowym kształcie w celu wyrównania profilu wiązki oraz indywidualne kompensatory tkankopodobne w celu kompensacji różnic w grubości przekrojów i różnic gęstości tkanek (w obszarze głowy 3,5 cm, szyi 5,5 cm, kolan, stóp po 6,5 cm).

Wyniki:

Średnie odchylenie od dawki zadanej dla 10 wybranych przekrojów referencyjnych wyniosło dla pola otwartego odpowiednio -3.2% (bok) i -5.4% (środek), a dla pola z filtrem i kompensatorami -1.3% i -2.0%. Odchylenie standardowe dla pola otwartego wynosiło odpowiednio 7.1% (bok) i 17.0% (środek), a po wprowadzeniu filtru i kompensatorów 4.8% (bok) i 9.8% (środek).

Wnioski:

Wprowadzenie filtra i kompensatorów poprawia jednorodność dawki mierzoną odchyleniem standardowym w obrębie referencyjnych przekrojów oraz wyrównuje niedobory dawki mierzone średnim odchyleniem od dawki zadanej.

35P

„Wstępne wyniki kontroli radioterapii techniką zdjęć sprawdzających.”

A. Dąbrowski, P. Kukałowicz, E. Sadowska

Świętokrzyskie Centrum Onkologii, Zakład Fizyki Medycznej, Zakład Radioterapii w Kielcach